

Проблеми системи охорони здоров'я та напрями їх вирішення: погляд науки та практики

Лілія Криничко, Державний університет «Житомирська політехніка»

Проведене дослідження дозволило нам встановити розвиток наукового знання в державному управлінні, що полягає в розширенні його об'єктно-предметної сфери та методів вивчення процесів, що відбуваються в сфері охорони здоров'я. Крім того, доведено, що вагоме значення в розвитку методології та організації науки державного управління займають пропозиції вчених щодо розширення форм та змісту механізмів реалізації державного управління та державної політики в сфері охорони здоров'я. Проаналізовано позиції вітчизняних та зарубіжних науковців щодо особливостей державного управління охороною здоров'я. Так, Бугайцов С. Г. досліджував проблеми державного регулювання системи онкологічної допомоги, Ярош Н. П. присвятила дослідження регулюванню розвитку соціальних стандартів у сфері охорони здоров'я, Рингач Н. О. досліджувала систему охорони здоров'я як складову забезпечення національної безпеки. Наукові дослідження Жилки К. І. пов'язані з розвитком взаємодії з міжнародними організаціями у сфері державного управління охороною здоров'я дітей. Фірсова О. Д. удосконалювала механізми геоінформаційного забезпечення державного управління охороною здоров'я в Україні. Мокрецов С.Є. досліджував проблеми державного управління охороною репродуктивного здоров'я України в умовах демографічної кризи. Коваленко Т. Ю. розробила механізми державного управління у сфері санаторно-курортного забезпечення дітей в Україні. Джафарова Д. М. запропонувала напрями удосконалення системи управління реформуванням первинної медико-санітарної допомоги на місцевому рівні на прикладі міста Львів. В цілому науковий доробок вітчизняної науки, дозволяє говорити про різновекторність системи охорони здоров'я як об'єкту державного управління. В результат сформовано карту розвитку науки державного управління в розрізі окремого об'єктно-предметного поля системи охорони здоров'я.

Ключові слова: сфера охорони здоров'я, державне управління, управління охороною репродуктивного здоров'я, теоретичні положення, методологічні положення, механізм реформування первинної медико-санітарної допомоги, медичні послуги

Problems of the health care system and directions for their solution: a view of science and practice

Lilia Krynychko, Zhytomyr Polytechnic State University

The study allowed us to establish the development of scientific knowledge in public administration, which is to expand its subject-matter scope and methods of studying the processes occurring in the field of health care. In addition, it is proved that the proposals of scientists to expand the forms and content of mechanisms for implementing public administration and public policy in the field of health care are important in the development of methodology and organization of public administration science. The positions of domestic and foreign scientists on the peculiarities of public health management are analyzed. Thus, Bugaytsov S. G. studied the problems of state regulation of the cancer care system, Yarosh N. P. devoted research to regulating the development of social standards in the field of health, Ringach N. O. studied the health care system as a component of national security. Scientific researches of Zhilka K. I. related to the development of cooperation with international organizations in the field of public administration of children's health. Firsova OD improved the mechanisms of geoinformation support of the state health care management in Ukraine. Mokretsov SE studied the problems of public administration of reproductive health in Ukraine in a demographic crisis. Kovalenko T. Yu. developed mechanisms of public administration in the field of sanatorium and resort provision of children in Ukraine. Jafarova D. M. suggested ways to improve the

management system of primary health care reform at the local level on the example of the city of Lviv. In general, the scientific achievements of domestic science, allows us to talk about the diversity of the health care system as an object of public administration. As a result, a map of the development of public administration science in the context of a separate object-subject field of the health care system has been formed.

Keywords: *health care, public administration, reproductive health management, theoretical provisions, methodological provisions, the mechanism of reforming primary health care, medical services*

Проблемы системы здравоохранения и направления их решения взгляд: науки и практики

Лилия Криничко, Государственный университет «Житомирская политехника»

Проведенное исследование позволило нам установить развитие научного знания в государственном управлении, заключающийся в расширении его объектно-предметной области и методов изучения процессов, происходящих в сфере здравоохранения. Кроме того, доказано, что большое значение в развитии методологии и организации науки государственного управления занимают предложения ученых по расширению форм и содержания механизмов реализации государственного управления и государственной политики в сфере здравоохранения. Проанализированы позиции отечественных и зарубежных ученых об особенностях государственного управления здравоохранением. Так, Бугайцов С. исследовал проблемы государственного регулирования системы онкологической помощи, Ярош Н. П. посвятила исследования регулированию развития социальных стандартов в сфере здравоохранения, Рынгач Н. А. исследовала систему здравоохранения как составляющую обеспечения национальной безопасности. Научные исследования Жилки К. И. связаны с развитием взаимодействия с международными организациями в сфере государственного управления охраной здоровья детей. Фирсова А. Д. совершенствовала механизмы геоинформационного обеспечения государственного управления здравоохранением в Украине. Мокрецов С. Е. исследовал проблемы государственного управления охраной репродуктивного здоровья Украины в условиях демографического кризиса. Коваленко Т. Ю. разработала механизмы государственного управления в сфере санаторно-курортного обеспечения детей в Украине. Джафарова Д. М. предложила направления совершенствования системы управления реформированием первичной медико-санитарной помощи на местном уровне на примере города Львов. В целом научный потенциал отечественной науки, позволяет говорить о разновекторность системы здравоохранения как объекта государственного управления. В результате сформирован карту развития науки государственного управления в разрезе отдельного объектно-предметного поля системы здравоохранения.

Ключевые слова: *сфера здравоохранения, государственное управление, управление охраной репродуктивного здоровья, теоретические положения, методологические положения, механизм реформирования первичной медико-санитарной помощи, медицинские услуги*

Актуальність дослідження.

Розвиток теоретичних положень державного управління в будь-якій сфері суспільного життя, в тому числі в сфері охорони здоров'я, потребує ідентифікації основних проблем з якими стикається галузь й відповідно систематизації запропонованих напрямів їх вирішення. Це дозволить в комплексі підійти до розвитку

методології державного управління та розробки механізмів формування та реалізації державної політики в сфері охорони здоров'я. В результаті такого дослідження можливо отримати комплекс властивостей об'єкту та визначити вектори розвитку системи охорони здоров'я.

Аналіз останніх досліджень. Питання ідентифікації проблеми та позицій щодо

розвитку державного управління в сфері охорони здоров'я були розкриті в працях таких вчених: Радиш Я. Ф., Бугайцов С. Г., Ярош Н. П., Рингач Н. О., Банчук М. В., Клименко О. В., Надюк З. О., Курило Т. М., Рудий В. М., Мартинюк О. І., Лещенко В. В., Парашич І. М., Буравльов Л. О., Бедрик І. О., Ляховченко Л. А., Торбас О. М., Васюк Н. О., Корольчук О. Л., Висоцька Т. Є., Білоус І. В., Дудка В. В., Кузьмінський П. Й., Жилка К. І., Фірсова О. Д., Кризина Н. П., Мокрецов С. Є., Коваленко Т. Ю., Білинська М. М., Джафарова Д. М., Фуртак І.І., Пітко Я.М., Дуб Н. Є., Фільц Ю. О., Штогрин О. П., Юристовська Н.Я., Шегедин Я. Ю., Шевчук В. В., Вовк С. М., Карлаш В. В., Устимчук О. В., Галацан О. В., Котляревський Ю. О., Кравченко Ж. Д., Лермонтова Ю. О.

Метою статті є визначення основних проблем системи охорони здоров'я та напрямів їх вирішення.

Результати дослідження. «Система охорони здоров'я покликана вирішувати великі стратегічні завдання розвитку країни, і перш за все, зміцнювати фізичне і соціальне благополуччя громадян і задовольняти зростаючі потреби населення в медичній допомозі. Охорона здоров'я покликана відобразити свій внесок у формування виробничого потенціалу суспільства, забезпечуючи необхідне відтворення трудових ресурсів» (Гусейнов, 2010, с. 439). Саме тому вагому роль у розвитку системи охорони здоров'я займає як медична наука так і науки державного управління, адже визначають механізми реалізації як медичної складової так і економічної, правової, інформаційної, організаційної, кадрової та інших. Саме зазначеним питанням присвячені праці видатних вітчизняних вчених.

Вагоме значення у розвитку теоретичних та методологічних положень державного управління в сфері охорони здоров'я мають дисертаційні дослідження вітчизняних вчених в галузі науки державне управління. Саме результати таких досліджень є основою реформування галузі та визначають примноження наукових знань. Відповідно до проведеного дослідження нами встановлено сукупність теоретичних, організаційних та методологічних положень розвитку державного управління в сфері охорони здоров'я,

сутність яких розглянуто в контексті аналізу наукової новизни досліджуваних дисертаційних робіт.

Радиш Я.Ф. окреслив основні напрями історичного розвитку державного управління охороною здоров'я в результаті дослідження автором було розроблені наступні пропозиції щодо удосконалення (Радиш, 2003):

1. *У частині теорії:* а) понятійний апарат «державна система охорони здоров'я», «державне управління охороною здоров'я», «міжвідомчі державно-управлінські відносини в галузі охорони здоров'я», «державна політика України в галузі охорони здоров'я» та «єдиний медичний простір України»; б) сформульовано концепцію подолання організаційної роз'єднаності між складовими (компонентами) даної складної соціальної системи.

2. *У частині організації та методології:* а) удосконалено процедуру добору медичних кадрів; б) розроблено організаційно-правові та економічні засади формування єдиного медичного простору України; в) заходи щодо врегулювання міжвідомчих державно-управлінських відносин у галузі охорони здоров'я на основі досконалої нормативно-правової бази.

Дисертація Бугайцова С.Г. присвячена проблем державного регулювання системи онкологічної допомоги, які вчений запропонував вирішити наступним чином (Бугайцов, 2009):

1. *на рівні історико-теоретичних положень:* а) запропоновано виділяти три основні історичні періоди державного регулювання онкологічної допомоги в Україні: I – дореволюційний (перебування України у складі Російської, Австро-Угорської імперії та Польщі), II – радянський, III – період державного управління онкологічною службою у незалежній Україні; б) визначена неадекватність між рівнем державного регулювання системи надання онкологічної допомоги населенню України й умовами періоду трансформації українського суспільства та держави;

2. *на рівні механізми реалізації державного управління:* а) сформована концепція модернізації системи державного регулювання системи надання онкологічної допомоги; б) розроблено організаційно-правові та соціально-економічні положення реалізації концепції; г) запропоновані заходи щодо удосконалення управління кадровим потенціалом.

Ярош Н.П. присвятила своє дисертаційне дослідження досить складним аспектам, а саме регулюванню розвитку соціальних стандартів у сфері охорони здоров'я та в результаті отримала наступні результати (Ярош, 2009):

1. *в частині теорії*: а) розкрито напрями розвитку понятійного апарату за об'єктом дослідження; б) визначено результативність застосування державних соціальних стандартів у сфері охорони здоров'я як інструменту державного управління;

2. *в частині методології*: а) розроблено положення підвищення ефективності державного регулювання розвитку соціальних стандартів у сфері охорони здоров'я; б) визначено видові пріоритети соціальних стандартів; в) розроблено шкалу пріоритетності державних завдань і видів соціальних стандартів.

Система охорони здоров'я як складова забезпечення національної безпеки досліджувалася вітчизняною дослідницею Рингач Н.О. В результаті дослідження авторка отримала наступні результати (Рингач, 2010):

1. *в частині теорії*: а) обґрунтовано, що громадське здоров'я є чинником національної безпеки України; б) розроблено теоретико-методологічних засад удосконалення державного управління у сфері охорони здоров'я як складової системи забезпечення національної безпеки; в) визначено місце і функції державного управління охороною здоров'я у системі забезпечення національної безпеки;

2. *в частині організації та методології*: ідентифіковано фактори, що формують здоров'я населення та впливають на нього; ідентифіковано загрози національній безпеці, які пов'язані зі здоров'ям; розроблено методологію визначення ефективності національної політики у сфері охорони громадського здоров'я та діяльності галузі охорони здоров'я.

Банчук М. В. обґрунтував особливості трансформації державного управління охороною здоров'я в умовах інституційних змін (Банчук, 2015), зокрема:

1. *В частині теорії*: а) визначено фундаментальні засади державного управління інституційними змінами галузі охорони здоров'я; б) обґрунтовано теоретико-методологічні положення удосконалення механізмів

державного управління інституційними змінами в галузі охорони здоров'я України.

2. *На рівні організації та методології*:

а) запропоновані форми, методи, інструменти діяльності органів державної влади; б) визначенні пріоритетні напрями державної політики в галузі охорони здоров'я з метою виведення сфери охорони здоров'я із затьожної системної кризи; в) розвинуто правових механізм управління інституційними змінами; г) запропоновано положення управління загальною практикою-сімейної медицини; д) запропоновано заходи забезпечення лікувально-профілактичними закладами принципу «якісного медичного обслуговування».

Медичну діяльність як об'єкт державного регулювання було досліджено в дисертації О.В. Клименко. В результаті проведеного дослідження авторкою отримано сукупність результатів, що становлять наукову новизну (Клименко, 2016). Зокрема:

1. *історичні положення*: а) визначено генезис державного управління медичною діяльністю в Україні на основі чого розроблено періодизацію; б) запропоновано етапи розвитку державного регулювання якості медичної допомоги; в) запропоновано періодизацію лікарського самоврядування;

2. *теоретичні положення*: розвинуто понятійно-категоріальний апарат в частині: «державне регулювання медичної галузі», «лікарська помилка», «медична помилка», «професійна помилка», «дефект медичної допомоги»;

3) *організаційні положення*: а) виявлено тенденції до зміни вертикальних адміністративних взаємовідносин; б) запропоновано положення регулювання професійної діяльності лікарів; в) організаційно-правові засади державного регулювання щодо запобігання лікарським помилкам;

4) *методологічні положення*: а) модель державного регулювання медичної діяльності; б) запропоновані методи підвищення якості медичної допомоги.

Наукові результати в сфері державного управління охороною здоров'я отримання Надюк З.О. в частині якості медичної допомоги (Надюк, 2006). Отримання авторкою наукові положення систематизовано наступним чином:

1. *теоретичні положення*: а) розвинуто понятійний апарат за темою дослідження; а) розроблено класифікацію-кодування стандартів медичної допомоги в Україні;

2. *організації та методології*: а) здійснено оцінку задоволеності пацієнтів лікувально-профілактичних закладів і медичного персоналу цих закладів якістю медичної допомоги; б) встановлено рівень правової освіченості пацієнтів і медичного персоналу лікувально-профілактичних закладів; в) розроблено концептуальну модель оптимізації державного управління системою інформаційно-освітнього забезпечення населення знаннями з якості медичної допомоги; г) розроблено стандартизовані анкети вивчення думки пацієнтів у процесі оцінки якості надання медичної допомоги.

У дисертації Курило Т. М. запропоновано сукупність наукових положень щодо державного управління підготовкою керівників для охорони здоров'я в умовах європейської інтеграції (Курило, 2009). Оцінюючи науковий доробок авторки нами визначені ключові результати за наступними напрямками:

1. *теоретичні результати*: а) здійснено системний аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел щодо державного управління підготовкою керівників лікувально-профілактичних закладів; б) проаналізовано сучасний стан нормативно-правового забезпечення механізмів державного управління підготовкою керівників лікувально-профілактичних;

2. *практичні результати*: а) розроблено алгоритм підготовки та перепідготовки керівників охорони здоров'я і менеджерів галузі; б) розроблено модель менеджера майбутнього: глобальний стратег, політик par excellence (без кордонів), лідер, провідник змін.

Рудий В.М. присвятив своє дисертаційне дослідження проблемам державного регулювання автономії закладів охорони здоров'я (Рудий, 2006). Аналізуючи дисертацію вченого нами визначені наступні ключові наукові положення:

1. *в частині теорії*: а) визначено етапи запровадження адміністративної та фінансової автономії в діяльність закладів охорони здоров'я в Україні; б) удосконалено дефініції категорійно-понятійного апарату державного управління «медична допомога» та «медична послуга».

2. *в частині організації та методології*:

а) розроблено комплексну модель автономізації державних і комунальних закладів охорони здоров'я; б) розроблено заходи щодо вдосконалення законодавства з метою впровадження в діяльність закладів охорони здоров'я сучасних інноваційних управлінських стратегій контролю над витратами і ефективним розподілом ресурсів.

Розвитку міжгалузевої взаємодії у державному управлінні охороною здоров'я населення присвячена дисертація О. І. Мартинюк, в якій авторка запропонувала сукупність інноваційних положень щодо розвитку державного управління в наступних розрізах (Мартинюк, 2006):

1. *теоретичні положення*: а) принципи, які покладені в основу розробки державних управлінських рішень щодо міжгалузевої взаємодії з охорони здоров'я населення;

2. *організаційно-метрологічні положення*: а) обґрунтовано, що організаційно-функціональна модель, що базується на теорії кластерів, є найбільш прийнятною формою міжгалузевої взаємодії у державному управлінні та місцевому самоврядуванні з охорони суспільного здоров'я; б) розроблені методи організації та взаємодії асоціацій і коаліцій з метою підвищення ефективності державного управління; в) визначено алгоритм розробки, схвалення та впровадження управлінських рішень з міжгалузевої взаємодії з охорони здоров'я населення органами державного управління та місцевого самоврядування.

Особливим суб'єктом формування та реалізації формування та реалізації державної політики в сфері охорони здоров'я є громадські організації, саме їх функціонуванню присвячене дисертаційне дослідження В.В. Лещенко. Авторка одна з перших у вітчизняній науці розглянула зазначені аспекти державної політики та отримала наступні наукові результати (Лещенко, 2009):

1. *на теоретичному рівні*: а) встановлено особливості взаємодії українських професійних лікарських об'єднань з органами державного управління; б) визначено напрями наукових досліджень проблеми участі громадських лікарських організацій у процесі формування та реалізації державної політики України в галузі охорони здоров'я;

2. на практичному рівні: а) запропоновано напрями оптимізації впливу громадських лікарських організацій на діяльність галузі охорони здоров'я та її реформування; б) надано рекомендації органам державної влади, громадським лікарським організаціям, іншим організаціям, діяльність яких пов'язана з питаннями охорони здоров'я.

У дисертаційному дослідженні Парашича І.М. запропоновано напрями удосконалення державних механізмів забезпечення та захисту прав пацієнтів в Україні за наступними напрямками (Парашич, 2010):

1. *теоретичні*: а) ідентифіковані напрями неврегульованих положень щодо забезпечення прав пацієнтів; б) обґрунтовано еволюційні особливості системи державного регулювання прав пацієнтів в Україні

2. *практичні*: а) визначено основні способи захисту прав пацієнтів в Україні; б) запропонована структура судових способів захисту прав пацієнтів.

Буравльов Л.О. запропонував вирішення проблем щодо державного регулювання приватного сектора в галузі охорони здоров'я України, за наступними рівнями:

1. *теоретичний рівень*: а) запропоновано тлумачення поняття «приватна система охорони здоров'я», «приватна медична діяльність» «приватні медичні організації», «державне регулювання приватного сектора охорони здоров'я», «професійний лікарський ризик»; «обґрунтований професійний лікарський ризик»;

2. *практичний рівень*: а) запропоновано особливості оцінки професійного лікарського ризику; б) обґрунтовано доцільність удосконалення нормативно-правової бази щодо регулювання приватного сектора системи охорони здоров'я в Україні.

В дисертації І.О. Бедрик запропоновано наступні напрями розвитку приватної стоматологічної медицини (Бедрик, 2010):

1. *теоретичні положення*: а) доведено, що стоматологічна допомога – надзвичайно важлива, невід'ємна складова медичного обслуговування населення України, а приватна практика лікаря-стоматолога як одна з форм надання стоматологічних послуг населенню в Україні отримала широкий розвиток; б) визначено коли неврегульованих питань щодо

приватної стоматології; в) обґрунтовано еволюційні особливості системи державного регулювання приватної стоматологічної діяльності в Україні;

2. *практичному рівні*: а) визначено основні напрями оптимізації системи державного регулювання приватної стоматологічної діяльності; б) запропоновані нові форми контролю якості стоматологічної допомоги;

1. Ляховченко Л. А. розробила напрями удосконалення державного регулювання фінансування закладів охорони здоров'я в Україні, зокрема:

– порядок формування глобального бюджету закладів охорони здоров'я України та обґрунтовано його основні принципи, переваги і недоліки;

– розроблено освітньо-професійну модель фахівця з фінансово-економічного забезпечення охорони здоров'я України;

– виявлено принципи конкуренції між закладами охорони здоров'я, що базується на цінності здоров'я та орієнтована на результати (Ляховченко, 2010).

У дисертації Торбаса О. М. визначено перспективи розвитку організації діяльності органів місцевого самоврядування у сфері охорони громадського здоров'я (Торбас, 2012). Зокрема, запропоновано:

1. *теоретичні положення*: а) обґрунтовано необхідність розвитку соціальної функції діяльності органів місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я; б) визначено необхідність еволюція від інтегрованої моделі управління та фінансування галузі до функції замовника послуг відповідно до потреб територіальної громади; в) визначено напрями розвитку фінансово-бюджетної функції в діяльності органів місцевого самоврядування; в) обґрунтовано необхідність запровадження ринкових відносин між замовником – місцевим органом виконавчої влади та незалежними з організаційно-правового погляду постачальниками послуг з охорони здоров'я;

2. *методологічні положення*: а) запропоновано впровадження інноваційних методів оплати послуг з охорони здоров'я; б) визначено напрями реструктуризації постачальників послуг з охорони здоров'я на рівні адміністративного району.

Васюк Н.О. підготувала дисертацію з проблем державного управління підготовкою керівних кадрів для системи охорони здоров'я в Україні, в результаті вивчення якої нами ідентифіковані наступні наукові результати:

- розроблено наукову Концепцію підготовки керівних кадрів для системи охорони здоров'я в Україні;

- науково обґрунтовано і розроблено функціонально-організаційну модель підготовки керівних кадрів для системи охорони здоров'я України;

- розроблено ключові компетенції за спеціальністю «Державне управління у сфері охорони здоров'я» (Васюк, 2013).

Розробці механізмів інформаційного забезпечення державного регулювання охорони репродуктивного здоров'я присвячене дисертаційне дослідження О.Л. Корольчук, в якому запропоновані наступні напрями удосконалення:

- обґрунтовано основні теоретичні положення щодо впровадження механізму інформаційного забезпечення державного регулювання охорони репродуктивного здоров'я;

- запропоновано напрями удосконалення механізмів управління в сучасних умовах розвитку інформаційно-комунікативного суспільства;

- визначено роль інформаційного забезпечення державного регулювання охорони репродуктивного здоров'я та державного управління системою його охорони (Корольчук, 2013).

У дисертаційному дослідженні Висоцької Т.Є. визначено напрями розвитку механізмів державного управління охороною здоров'я працівників цивільної авіації України та запропоновано:

- обґрунтовано Концепцію формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я працівників цивільної авіації;

- розкрито роль та визначено місце авіаційної медицини в розслідуванні авіакатастроф, пов'язаних із «людським фактором»;

- розроблено рекомендації щодо вдосконалення міжгалузевої взаємодії в організації державного управління охороною здоров'я працівників цивільної авіації;

- запропоновано напрями оптимізації державного управління закладами охорони здоров'я цивільної авіації;

- розроблено сучасну управлінську модель удосконалення соціально-психологічних підходів в охороні здоров'я працівників цивільної авіації (Висоцька, 2013).

Білоус І.В. розробила напрями удосконалення механізмів державного регулювання безпечного материнства, що полягають в наступному:

1. *на теоретичному рівні*: а) розкрито зміст понять «безпечне материнство», «система безпечного материнства» та «державне регулювання безпечного материнства»; б) обґрунтовано, що національна система безпечного материнства формувалася під впливом історичних, регіональних та інших чинників і продовжує динамічно розвиватися під впливом структурних та функціональних реформ у галузі охорони здоров'я України;

2. *на організаційно-методичному рівні*: а) удосконалено організаційно-правові форми і процесуальні аспекти державного регулювання безпечного материнства на регіональному рівні; б) оцінено громадську думку стосовно реформування системи охорони здоров'я в державі; в) розроблено наукову концепцію державного регулювання системи безпечного материнства; г) розроблено рекомендації для органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо вдосконалення співробітництва з міжнародними і громадськими організаціями на регіональному рівні.

2. Дудка В.В. запропонував наступні положення щодо розвитку державного управління охороною здоров'я України на місцевому рівні:

- напрями державного регулювання через: децентралізацію управління охороною здоров'я на рівні місцевих органів влади, законодавчого закріплення самостійності в діяльності закладів охорони здоров'я та широкого залучення громадських організацій до розв'язання проблем охорони громадського здоров'я;

- визначив положення щодо активізації процесу адаптації національного законодавства у сфері охорони здоров'я до міжнародних та європейських стандартів медичного права (Дудка, 2013).

У дисертації Кузьмінського П.Й. визначенні наступні положення щодо державного управління системою розвитку та реформування медсестринства в Україні:

1. *теоретичні положення*: а) обґрунтовано еволюційні особливості ролі та місця медичних сестер у зв'язку з організаційними змінами в охороні здоров'я; б) запропоновано сутність нової ролі медичних сестер; в) розширено категорійно-понятійний апарат державного управління системою розвитку та реформування медсестринства та уточнено дефініції окремих понять, які його утворюють;

2. *практичні положення*: а) запропоновано наступні механізми державного управління медсестринством: правовий, соціального моніторингу, економічний, організаційний, кадровий, мотиваційний, ринковий.

Жилки К.І. в контексті розвитку взаємодії з міжнародними організаціями у сфері державного управління охороною здоров'я дітей розробила наступні положення (Жилка, 2015):

1. *теоретичні*: а) обґрунтовано необхідність розвитку механізму взаємодії з міжнародними організаціями у сфері державного управління охороною здоров'я дітей;

2. *методологічні*: а) розроблено алгоритм взаємодії з міжнародними організаціями у сфері державного управління охороною здоров'я дітей шляхом удосконалення механізмів державного управління та застосування сучасних організаційних технологій, рекомендованих ВООЗ.

Фірсова О.Д., в контексті удосконалення механізмів геоінформаційного забезпечення державного управління охороною здоров'я в Україні, визначила наступні положення:

1. *на рівні теорії*: а) удосконалено понятійно-категоріальний апарат в частині: «механізм геоінформаційного забезпечення державного управління охороною здоров'я»; «геоінформаційний просторі охорони здоров'я»;

2. *на рівні організації та методології*: а) розроблено проект Концепції формування геоінформаційного простору охорони здоров'я; б) розроблено модель взаємодії органів державної влади у геоінформаційному просторі; в) розроблено організаційний та

правовий механізми формування геоінформаційного простору охорони здоров'я; г) механізм захисту персональних даних у практиці державного управління (Фірсова, 2016).

У дисертації Кризини Н.П. визначено наступні напрями розвитку державної політики України в галузі охорони здоров'я:

– здійснено комплексний аналіз показників здоров'я населення, у тому числі й показників психічного здоров'я;

– встановлено регіональні особливості території України;

– оцінено можливості ресурсного забезпечення;

– розкрито сутність поняття “державна політика в галузі охорони здоров'я”

– сформульовані практичні рекомендації для органів державного управління (Кризина, 2014).

3 метою розвитку державного управління медичним захистом за умов в надзвичайних ситуацій А. В. Терент'євої запропонувала наступне:

1. *теоретичні положення*: а) теоретико-методологічні основи формування принципів державного управління подоланням медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру; б) розкрито сутність понять «медична компонента єдиної системи цивільного захисту населення і території», «медичний захист населення за умов НС», «управління системою медичного захисту населення за умов НС природного і техногенного характеру»;

2. *на організаційно-методологічному рівні*: а) розроблено організаційно-функціональну схему медичного забезпечення населення при подоланні наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру; б) запропоновано комплексний підхід до подолання наслідків надзвичайної ситуації у постраждалих та прилеглих (непостраждалих) районах; в) запропоновано систему оптимізації державного управління процесом подолання медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру включає такі блоки, як структурна перебудова, кадри, матеріально-технічне забезпечення, підготовка нової генерації управлінських кадрів; в) сформульовані практичні рекомендації

для органів державного управління (Терент'єва, 2010).

Мокрецов С.Є. в контексті дослідження проблем державного управління охороною репродуктивного здоров'я України в умовах демографічної кризи, запропонував сукупність науково-обґрунтованих результатів:

1. *на теоретичному рівні:* а) здійснено аналіз загальнотеоретичних, правових та політологічних засад державного управління охороною репродуктивного здоров'я в Україні та окремих країнах світу; б) визначено загальний рівень репродуктивного здоров'я населення України; в) встановлено взаємозв'язок демографічного становища та стану репродуктивного здоров'я населення, а також стан правового регулювання охорони репродуктивного здоров'я в Україні; г) ідентифіковано чинники впливу на стан репродуктивного здоров'я населення.

2. *на організаційно-методичному рівні:* а) удосконалено державного управління соціальними гарантіями як передумови розвитку репродуктивного здоров'я населення; б) визначено пріоритетні напрями кадрового та фінансового забезпечення охорони репродуктивного здоров'я в Україні; в) розроблено модель державного управління охороною репродуктивного здоров'я; г) ідентифіковано пріоритетні напрями мотивації до збереження репродуктивного здоров'я серед молоді; д) удосконалено критерії оцінки державного управління охороною репродуктивного здоров'я.

Коваленко Т.Ю. розробила механізми державного управління у сфері санаторно-курортного забезпечення дітей в Україні, що полягають у наступному:

1. *теоретичні положення:* а) запропоновано теоретичний конструкт системи державного управління у сфері санаторно-курортного забезпечення дітей; б) встановлено специфіку трансформації ідеологічних, інституційних, фінансових, функціональних, правових механізмів реалізації державного управління в зазначеній сфері; в) визначено пріоритетні групи набувачів санаторно-курортних послуг за напрямками здоров'язберігаючого, соціально-захисного, соціально-мотиваційного та соціально-адаптаційного включення; г) обґрунтовано базові

принципи здійснення адаптивного управління у сфері санаторно-курортного забезпечення дітей;

2. *організаційно-методичні положення:* а) розроблено концептуальні засади реалізації та розвитку механізмів державного управління у сфері санаторно-курортного забезпечення дітей в Україні.

Білінська М. М. вперше в Україні розробила наукові положення державного управління галузевою стандартизацією в умовах реформування вищої медичної освіти в Україні. Зокрема вченою запропоновано наступні положення:

1. *на теоретичному рівні:* а) визначено процеси стандартизації вищої медичної освіти як інноваційного соціального феномена; б) сформульовані і всебічно обґрунтовані найважливіші механізми державного управління галузевою стандартизацією вищої медичної освіти як складової підсистеми наукової галузі «державне управління»; в) конкретизовано дефініції категорійно-понятійного апарату державного управління стандартизацією вищої медичної освіти («державне управління стандартизацією вищої медичної освіти», «галузева стандартизація вищої медичної освіти», «концепція державного управління галузевою стандартизацією вищої медичної освіти», «соціальна відповідальність медичної школи»); г) обґрунтовані принципи побудови моделі міжнародної акредитації вітчизняних вищих медичних навчальних закладів на основі соціальної відповідальності медичної школи та розроблених стандартів з оцінки якісних показників роботи вищої медичної школи;

2. *на організаційно-методологічному рівні:* а) розроблено концептуальний підхід до сучасної моделі управлінської діяльності зі створення системи галузевих стандартів вищої медичної освіти на основі методу моделювання у вигляді розробки «дерева цілей – рішень»; б) визначено напрями формування стратегії управління якістю та визначено перспективи створення сучасної моделі системно-цільового типу національної системи управління якістю медичної освіти на основі галузевих стандартів вищої медичної освіти; в) ідентифіковано специфіку державного центрального та регіонального моніторингу якості вищої медичної освіти;

г) встановленні тенденції розвитку організаційного та мотиваційного механізмів державного управління галузевою стандартизацією вищої медичної освіти в сучасних умовах.

Джафарова Д.М. запропонувала напрями удосконалення системи управління реформуванням первинної медико-санітарної допомоги на місцевому рівні, зокрема:

– визначено процедуру застосування адаптивного механізму державного регулювання у первинній ланці охорони здоров'я на місцевому рівні;

– обґрунтовані економічні та організаційні механізми управління реформуванням первинної медико-санітарної допомоги в умовах перехідної економіки;

– визначено порядок запропоновано застосування методів стратегічного планування при управлінських рішеннях при реалізації механізмів державного управління первинною ланкою охорони здоров'я;

– визначено порядок формування загальної лікарської практики (сімейної медицини) в умовах міста;

– удосконалено методи обробки та аналізу медичної інформації на основі нових інформаційних технологій (Джафарова, 2004).

Фуртак І. І. в межах свого дослідження щодо державного управління у сфері охорони здоров'я в контексті європейської інтеграції України, запропонував наступні наукові положення:

1. *теоретичні*: а) удосконалено засади забезпечення доступності, справедливості, прозорості, рівності та якості медичних послуг на основі європейського досвіду; б) визначено шляхи раціоналізації інституційного, фінансово-економічного й організаційно-правового механізмів державного управління у СОЗ України;

2. *методологічні*: а) обґрунтовано напрями розробки проекту закону про первинне медико-санітарне забезпечення, що запроваджує застосування методів формування персоналізованого фонду дільниць; б) напрями використання комп'ютеризованих технології та методів покрокового й персоналізованого обліку, аналізу і оброблення управлінської інформації та поособового фінансування медичної допомоги; в) розроблено засоби міжгалузевої координації в наданні медичних, медико-соціальних, соціально-медичних і соціальних послуг; д) методіку державного фінансування охорони

здоров'я населення з розрахунку «на мешканця» з бюджетів усіх рівнів; г) методіку використання бюджетних коштів за визначеною ціною медичних послуг на основі стандартів та управління їх собівартістю; е) методіку закупівлі медичних послуг через встановлення договірних відносин органів місцевого самоврядування з СОЗ за участі громадськості (Фуртак, 2010).

Пітко Я.М. в дисертаційному дослідженні з проблем ролі державних органів управління і місцевого самоврядування в механізмі реформування первинної медико-санітарної допомоги, запропонувала наступні положення:

1. *на теоретичному рівні*: а) принципи реформування закладів первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини і темпи їх реструктуризації на основі організаційного механізму державного управління; б) уточнено понятійний апарат щодо об'єкту дослідження;

2. *на організаційно-методологічному*: а) метод формування медико-соціальних завдань і заходів щодо реорганізації первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини; б) організаційний механізм державного управління розбудовою первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини; в) реєстр здоров'я територіальної громади, який дозволяє за прямими показниками здоров'я, визначеними фахівцями сімейної медицини, оцінити стан громадського здоров'я і ефективність профілактичних заходів; г) модель реформування первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини з використанням комплексного механізму державного управління і відповідних ресурсів; д) положення щодо підготовки і безперервного професійного розвитку сімейних лікарів, медичних сестер і менеджерів сімейної медицини з урахуванням потреб населення у цих спеціалістах і сучасних вимог до таких фахівців (Пітко, 2010).

Дуб Н. Є. розробила сукупність механізмів, що стосуються державного управління реформуванням медсестринства. Зокрема, авторкою розроблено: нові підходи до підготовки сімейних медичних сестер; інноваційні педагогічні технології у підготовці майбутніх медичних сестер; нормативно-правові механізми реформування медсестринства; засади розвитку вищої медсестринської освіти в Україні (Дуб, 2011).

У дисертації Фільц Ю.О. було обґрунтовано напрями удосконалення механізмів державного управління спеціалізованою амбулаторною медичною допомогою (Фільц, 2012). Штогрин О. П. запропонувала теоретичні основи державного управління у сфері репродуктивного здоров'я населення в контексті прав людини. Результати отриманні авторкою мають вагоме значення як власне в сфері охорони здоров'я так і в сфері забезпечення конституційних прав людини (Штогрин, 2017). В контексті забезпечення конституційних прав на здоров'я виконано дисертаційне дослідження Юристовської Н.Я., в якій авторка розробила Механізми публічного управління у сфері забезпечення рівного доступу до медичних послуг сільського населення в Україні.

Шегедин Я.Ю. запропонувала нові механізми до реалізації державної політики в галузі медсестринства на регіональному рівні (Шегедин, 2018). Зокрема, авторкою розроблено правовий та організаційний механізми реалізації на регіональному рівні державної політики в галузі медсестринства.

Шевчук В.В. обґрунтувала наступні напрями удосконалення державного регулювання інноваційного розвитку системи охорони здоров'я:

1. *в частині теорії*: а) концептуальні підходи до модернізації інструментарію організаційно-економічного механізму інноватизації системи надання медичних послуг; обґрунтовано сутність інновацій в охороні здоров'я;

2. *в методології та організації*: а) розроблено програмно-цільову модель розвитку системи охорони здоров'я в Україні; б) обґрунтовано методологічні підходи до розробки комплексної оцінки ефективності державного регулювання інноваційного розвитку системи охорони здоров'я; в) концептуальні положення організаційно-функціональної моделі державного регулювання інноваційного розвитку системи охорони здоров'я; г) визначено елементне наповнення механізму державного регулювання інноваційного розвитку системи охорони здоров'я; д) визначено напрями модернізації системних засобів удосконалення державного регулювання інноваційного розвитку системи охорони здоров'я України, що передбачають моніторинг ефективності та відповідності методологічного інструментарію інноваційного розвитку обраній моделі розвитку.

Вовк С.М. розробила теоретико-методологічні положення формування та реалізації механізмів державного управління системними змінами у сфері охорони здоров'я, зокрема:

– обґрунтовано функції державного управління;

– структуру механізмів державного управління системними змінами у сфері охорони здоров'я України;

– розроблено концепцію системної трансформації механізмів державного управління у сфері охорони здоров'я в Україні;

– введено поняття «ефект конкуренції у системі охорони здоров'я», що розглядається як механізм державно-управлінського впливу;

– розроблено кластерну модель механізмів державного управління захистом здоров'я здорового і працюючого населення України;

– розроблено методіку оцінювання медичними установами результатів ефективного державного управління в умовах системних змін через сукупність процедур та правил, що регламентують взаємодію партнерів на медичному ринку здоров'я України;

– обґрунтовано процес моделювання системних змін у сфері охорони здоров'я;

– запропоновано теоретичні аспекти проблеми механізмів державного управління у сфері охорони здоров'я;

– обґрунтовано функції суб'єктів державного управління на різних рівнях;

– запропоновано підходи (діяльнісний, операційний) для дослідження механізмів державного управління системними змінами у сфері охорони здоров'я України.

Карлаш В.В. в контексті дослідження механізмів державного регулювання у сфері охорони здоров'я населення запропонував наступні положення:

1. *в частині теорії*: а) змістовне наповнення дефініції «державне регулювання у сфері охорони здоров'я» в якості сукупності організаційно-правових норм і механізмів органів державної влади і місцевого самоврядування; б) теоретичний підхід до формування та впровадження механізму удосконалення існуючої в Україні державно-комунальної моделі охорони здоров'я;

2. *в частині методології*: а) підходи стосовно трансформації інноваційно-логістичного механізму державного регулювання у

сфері охорони здоров'я України; б) методичний підхід до розвитку комплексного механізму державного регулювання у сфері охорони здоров'я, в) процесний підхід до модернізації моделі державного регулювання суспільно-солідарної системи організації та фінансування охорони здоров'я; г) системний підхід до розробки та реалізації ресурсно-кадрового механізму державного регулювання охорони здоров'я України (Карлаш, 2020).

Устимчук О.В. розбила організаційно-правові аспекти комунікації у сучасних моделях державного управління охороною здоров'я (Устимчук, 2020). Зокрема до наукового доробку авторки належить:

1. *на теоретичному рівні*: а) комплекс концептуальних положень у сфері державного управління охороною здоров'я, теоретичним базисом якого є інтегрована модель комунікаційно-організаційних зв'язків між суб'єктами, об'єктами та стейкхолдерами галузевої взаємодії; б) становлення чотирьох моделей комунікації в галузі державного управління охороною здоров'я (помешканьово-візитова, кабінетно-шпитальна, діагностично-інструментальна, сервісно-електронічна); в) розвинено понятійно-категоріальний апарат науки державного управління, а саме уточнено зміст поняття «комунікації в галузі охорони здоров'я»

2. *в частині організації та методології*: а) удосконалено технології управління в галузі охорони здоров'я в напрямі оперативної мінімізації комунікативних бар'єрів; б) управлінські підходи до використання інформаційних технологій в комунікаціях у галузі охорони здоров'я.

В дисертації Галацан О.В. розроблено теоретичні та методологічні положення формування та реалізації організаційно-економічного механізму управління охороною здоров'я. Котляревський Ю. обґрунтував нові підходи до формування організаційно-економічного механізму державного регулювання якості медичних послуг в Україні. Кравченко Ж.Д. запропонувала інноваційні підходи до державного регулювання структурно організаційного забезпечення охорони здоров'я в Україні. Лермонтова Ю.О. обґрунтувала розвиток державного управління лікарським забезпеченням в умовах надзвичайних ситуацій.

Проаналізувавши тематику, зміст та наукову новизну дисертаційних досліджень з проблем державного управління системою охорони здоров'я, пропонуємо наступну карту розвитку науки державного управління в контексті об'єктно-предметного поля системи охорони здоров'я (табл. 1).

Відповідно до зазначеного розвиток наукових положень щодо державного управління в сфері охорони здоров'я стосувався наступних напрямів:

– *обґрунтування напрямів удосконалення державного управління за складовими системами охорони здоров'я*, а саме: освіта (підготовка кадрів для системи охорони здоров'я); репродуктивна медицина; медсестринство; онкологія; усі види приватної медицини; стоматологія. Так, вченими розроблено сукупність механізмів державного управління та державної політики та сформовано заходи щодо підвищення ефективності діяльності закладів охорони здоров'я;

– *наукові положення розвитку державного управління системою охорони здоров'я*. В даному напрямі вчені удосконалювали окремі складові власне науки, зокрема: історичні та теоретичні положення, методологію, інституційні положення. В даному формувалися власне нові знання, що характеризують державне управління як суспільну науку;

– *окремі аспекти розвитку охорони здоров'я представленні наступними напрямами*: місце охорони здоров'я в забезпеченні національної безпеки; якість медичних послуг; автономія закладів охорони здоров'я; лікарське забезпечення та інноваційний розвиток;

– *розвиток механізмів державного управління в сфері охорони здоров'я*. В даному напрямку дисертаційні дослідження присвячені конкретному механізму зокрема: інформаційний, економічний, правовий, міжнародний, соціальний, організаційний. Окремі пропозиції вчених були прийняті до впровадження органами державної влади в сфері управління охороною здоров'я. Пропозиції становлять вагомий науковий інтерес з позиції подальшого реформування системи охорони здоров'я та розробки інноваційних механізмів державного управління;

– *рівні державного управління системою охорони здоров'я*. В цілому більшість проаналі-

зованих дисертаційні дослідження присвячені розвитку державного управління на загальнодержавному рівні, проте окремі визначали осо-

бливості розвитку механізмів управління охороною здоров'я на регіональному та місцевому рівнях.

Таблиця 1

Карта розвитку наукових положень державного управління в сфері охорони здоров'я

СКЛАДОВІ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я		
<i>Освіта</i>	<i>Репродуктивна медицина</i>	<i>Медсестринство</i>
Курило Т.М., Васюк Н.О., Білинська М.М.,	Корольчук О.Л., Білоус І.В., Мокрецов С.С., Штогрин О.П.	Кузьмінський П.Й., Дуб Н.Є., Шегедин Я.Ю.
<i>Онкологія</i>	<i>Приватна медицина</i>	<i>Стоматологія</i>
Бугайцов С.Г.	Буравльов Л.О.	Бедрик І.О.,
<i>Санаторно-курортна сфера</i>	<i>Первинна медико-санітарної допомога</i>	<i>Спеціалізована амбулаторна медична допомога</i>
Коваленко Т.Ю.,	Джафарова Д.М., Пітко Я.М.,	Фільц Ю.О.,
НАУКОВІ ПОЛОЖЕННЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я		
<i>Історико-теоретичні</i>	<i>Інституційні</i>	<i>Методологічні</i>
Радиш Я.Ф., Клименко О.В.,	Банчук М.В, Вовк С.М.	Кризина Н.П.,
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я		
<i>Національна безпека</i>	<i>Якість медичних послуг</i>	<i>Автономія закладів ОЗ</i>
Рингач Н.О,	Надюк З.О.,	Рудий В.М.,
<i>Лікарське забезпечення</i>	<i>Інноваційні</i>	<i>Інші</i>
Лермонтова Ю.О.	Шевчук В.В.,	Висоцька Т.Є.
МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я		
<i>Організаційний</i>	<i>Правовий</i>	<i>Економічний</i>
Мартинюк О.І., Лещенко В.В., Торбас О.М., Кравченко Ж.Д.	Паращич І.М., Штогрин О.П., Юристовська Н.Я.	Ляховченко Л.А., Галацан О.В., Котляревський Ю.О.,
<i>Інформаційний</i>	<i>Міжнародний</i>	<i>Соціальний</i>
Корольчук О.Л., Фірсова О.Д., Устимчук О.В.	Жилка К.І., Фуртак І.І.,	Ярош Н.П.
РІВНІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я		
<i>Регіональний</i>	<i>Місцевий</i>	
Шегедин Я.Ю.	Торбас О.М., Дудка В.В.,	

Висновки. Отже, в розвитку системи охорони здоров'я вагому роль відіграє як медична наука так і науки державного управління, адже вони визначають механізми реалізації як медичної складової так і економічної, правової, інформаційної, організаційної, кадрової. В цілому проведене дослідження дозволило нам встановити розвиток наукового знання в державному управлінні, що полягає в розширенні його об'єктно-предметної сфери та методів вивчення процесів, що відбуваються в сфері охорони здоров'я. Відповідно до проведеного дослідження

нами встановлено сукупність теоретичних, організаційних та методологічних положень розвитку державного управління в сфері охорони здоров'я, сутність яких розглянуто в контексті аналізу наукової новизни досліджуваних дисертаційних робіт. Крім того, вагоме значення в розвитку методології та організації науки державного управління мають пропозиції вчених щодо розширення форм та змісту механізмів реалізації державного управління та державної політики в сфері охорони здоров'я. Проаналізовані позиції вітчизняних науковців стосовно

особливостей державного управління охороною здоров'я, а саме: Радиш Я. Ф. запропонував удосконалити основні напрями державного управління охороною здоров'я, Бугайцов С.Г. досліджував проблеми державного регулювання системи онкологічної допомоги, Ярош Н. П. присвятила дослідження регулюванню розвитку соціальних стандартів у сфері охорони здоров'я, Рингач Н.О. досліджувала систему охорони здоров'я як складову забезпечення національної безпеки, Банчук М.В. обґрунтував особливості трансформації державного управління охороною здоров'я в умовах інституційних змін, Клименко О.В.

досліджувала медичну діяльність як об'єкт державного регулювання, Курило Т. М. запропоновано сукупність наукових положень щодо державного управління підготовкою керівників для охорони здоров'я в умовах європейської інтеграції, Рудий В.М. досліджував проблеми державного регулювання автономії закладів охорони здоров'я. В цілому науковий доробок вітчизняної науки, дозволяє говорити про різновекторність системи охорони здоров'я як об'єкту державного управління. В результат сформовано карту розвитку науки державного управління в розрізі окремого об'єктно-предметного поля системи охорони здоров'я.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

- Банчук М. В. Державне управління інституційними змінами галузі охорони здоров'я в Україні. 2015. 272 с.
- Бедрик І. О. Державне регулювання приватної стоматологічної діяльності в Україні: організаційно-правові засади, 2010. 311 с.
- Бугайцов С. Г. Державне регулювання системи онкологічної допомоги в Україні: генезис та тенденції розвитку: дис. ... 2009. 136 с.
- Васюк Н. О. Механізми державного управління підготовкою керівних кадрів для системи охорони здоров'я в Україні, 2013. 252 с.
- Висоцька Т. Є. Механізм державного управління охороною здоров'я працівників цивільної авіації України, 2013. 275 с.
- Гусейнов Р. А., Семенихина В. А. Экономическая теория. Москва : Изд-во «Омега-Л», 2010. С. 439.
- Джафарова Д. М. Управління реформуванням первинної медико-санітарної допомоги на місцевому рівні (на прикладі м.Львова): автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів, 2004. 20 с.
- Дуб Н. Є. Механізми державного управління реформуванням медсестринства в системі охорони здоров'я України : автореф. дис.... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів, 2011. 20 с.
- Дудка В. В. Розвиток державного управління охороною здоров'я України на місцевому рівні, 2013. 239 с.
- Жилка К. І. Розвиток механізму взаємодії з міжнародними організаціями у сфері державного управління охороною здоров'я дітей, 2015. 267 с.
- Карлаш В. В. Механізми державного регулювання у сфері охорони здоров'я населення України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02. Харків, 2020. 23 с.
- Клименко О. В. Державне регулювання медичної діяльності в Україні: генеза та тенденції розвитку. 2016. 262 с.
- Корольчук О. В. Механізм інформаційного забезпечення державного регулювання охорони репродуктивного здоров'я, 2013. 234 с.
- Кризина Н. П. Державна політика України в галузі охорони здоров'я: механізми формування та реалізації, 2014. 208 с.
- Курило Т. М. Державне управління підготовкою керівників для охорони здоров'я України в умовах європейської інтеграції. 2006. 216 с.
- Лещенко В. В. Громадські лікарські організації як суб'єкти формування та реалізації державної політики України в галузі охорони здоров'я. 2009. 235 с.
- Ляховченко Л. А. Державне регулювання фінансування закладів охорони здоров'я в Україні, 2011. 256 с.
- Мартинюк О. І. Розвиток міжгалузевої взаємодії у державному управлінні охороною здоров'я населення України. 2006. 281 с.
- Надок З. О. Державне управління якістю медичної допомоги в системі охорони здоров'я України. 2006. 248 с.
- Паращич І. М. Державні механізми забезпечення та захисту прав пацієнтів в Україні: стан і тенденції розвитку. 2010. 274 с.

Пітко Я. М. Роль державних органів управління і місцевого самоврядування в механізмі реформування первинної медико-санітарної допомоги: автореф. дис.... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів, 2010. 22 с.

Радиш Я. Ф. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генезис та тенденції розвитку: дис.... 2003. 235 с.

Рингач Н. О. Державне управління охороною здоров'я як складовою системи забезпечення національної безпеки: дис.... 2010. 237 с.

Рудий В. М. Державне регулювання автономізації закладів охорони здоров'я в Україні. 2006. 264 с.

Терент'єва А. В. Державне управління медичним захистом за умов надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, 2010. 238 с.

Торбас О. М. Організація діяльності органів місцевого самоврядування у сфері охорони громадського здоров'я, 2012. 248 с.

Устимчук О. В. Комунікація у сучасних моделях державного управління охороною здоров'я: організаційно-правові аспекти, 2020. 181 с.

Фільц Ю. О. Удосконалення механізмів державного управління спеціалізованою амбулаторною медичною допомогою. 2012. 282 с.

Фірсова О. Д. Механізми геоінформаційного забезпечення державного управління охороною здоров'я в Україні: автореф. дис.... на здобуття наук.ступ. к.н. з держ.упр. 2016. 246 с.

Фуртак І. І. Механізми державного управління у сфері охорони здоров'я в контексті європейської інтеграції України: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів, 2010. 20 с.

Шегедин Я. Ю. Механізми реалізації державної політики в галузі медсестринства на регіональному рівні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Львів. регіон. ін-т держ. упр. Львів, 2018. 20 с.

Штогрин О. П. Теоретичні основи державного управління у сфері репродуктивного здоров'я населення в контексті прав людини : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Львів. регіон. ін-т держ. упр. Львів, 2017. 20 с.

Ярош Н. П. Державне регулювання розвитку соціальних стандартів у сфері охорони здоров'я: дис.... 2009. 206 с.

REFERENCES

Banchuk, M. V. (2015). *Derzhavne upravlinnia instytutsiynomy zminamy haluzi okhorony zdorovia v Ukraini [State Management of Institutional Changes for Health Protection in Ukraine]* [in Ukrainian].

Bedryk, I. O. (2010). *Derzhavne rehuliuвання pryvatnoi stomatolohichnoi diialnosti v Ukraini: orhanizatsiino-pravovi zasady [State regulation of private stomatological activity in Ukraine: organizational and legal ambush]* [in Ukrainian].

Buhaitsov, S. H. (2009). *Derzhavne rehuliuвання systemy onkolohichnoi dopomohy v Ukraini: henezys ta tendentsii rozvytku [State regulation of the system of oncological assistance in Ukraine: genesis and development trends]. Thesis* [in Ukrainian].

Dub, N. Ie. (2011). *Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia reformuvanniam medsestrynstva v systemi okhorony zdorovia Ukrainy [Mechanisms of sovereign management reforming nursing in the health care system of Ukraine]. Extended abstract of Candidate's thesis. Lviv. rehion. in-t derzh. upr. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy. Lviv* [in Ukrainian].

Dudka, V. V. (2013). *Rozvytok derzhavnoho upravlinnia okhoronoiu zdorovia Ukrainy na mistsevomu rivni [The development of the sovereign management of the health protection of Ukraine in the local level]* [in Ukrainian].

Dzhafarova, D. M. (2004). *Upravlinnia reformuvanniam pervynnoi medyko-sanitarnoi dopomohy na mistsevomu rivni (na prykladi m.Lvova) [Management of the reforms of the primary medical and sanitary assistance at the local rivn (at the application of the city of Lviv)]. Extended abstract of Candidate's thesis. Lviv. rehion. in-t derzh. upr. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy. Lviv* [in Ukrainian].

Gusejnov, R. A., & Semeniuhina, V. A. (2010). *Ekonomicheskaya teoriya [Economic theory]. Moskva: Izd-vo «Omega-L»* [in Russian].

Filts, Yu. O. (2017). *Udoskonalennia mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia spetsializovanoiu ambulatornoiu medychnoju dopomohoiu [Adequate mechanisms of state administration of special outpatient medical aid]* [in Ukrainian].

Firsova, O. D. (2016). *Mekhanizmy heoinformatsiynoho zabezpechennia derzhavnoho upravlinnia okhoronoiu zdorovia v Ukraini [Mechanisms of geoinformation security of state management of health protection in Ukraine]. Extended abstract of Candidate's thesis* [in Ukrainian].

Furtak, I. I. (2010). *Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia u sferi okhorony zdorovia v konteksti yevropeiskoi intehratsii Ukrainy [Mechanisms of state governance in the sphere of health protection in the context of the European Integration of*

Ukraine]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Lviv. rehion. in-t derzh. upr. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy. Lviv [in Ukrainian].

Iarosh, N. P. (2009). Derzhavne rehuliuвання rozvytku sotsialnykh standartiv u sferi okhorony zdorovia [State regulation of development of social standards in the sphere of health protection]. *Thesis* [in Ukrainian].

Karlash, V.V. (2020). Mekhanizmy derzhavnogo rehuliuвання u sferi okhorony zdorovia naseleńnia Ukrainy [Mechanisms of sovereign regulation in the sphere of health protection of the population of Ukraine]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

Klymenko, O. V. (2016). *Derzhavne rehuliuвання medychnoi diialnosti v Ukraini: geneza ta tendentsii rozvytku* [State regulation of medical activity in Ukraine: the genesis and development trends] [in Ukrainian].

Korolchuk, O. V. (2013). *Mekhanizm informatsiynoho zabezpechennia derzhavnogo rehuliuвання okhorony reproduktyvnoho zdorovia* [Mechanism of informational safety of the sovereign regulation of reproductive health protection] [in Ukrainian].

Kryzyna, N. P. (2014). *Derzhavna polityka Ukrainy v haluzi okhorony zdorovia: mekhanizmy formuvannia ta realizatsii* [State policy of Ukraine in health protection: mechanisms of formation and implementation] [in Ukrainian].

Kurylo, T. M. (2006). Derzhavne upravlinnia pidhotovkoiu kerivnykiv dlia okhorony zdorovia Ukrainy v umovakh yevropeiskoi intehtatsii [State management of preparatory tests for the protection of the health of Ukraine in the minds of the European Integration] [in Ukrainian].

Leshchenko, V. V. (2009). *Hromadski likarski orhanizatsii yak subiekty formuvannia ta realizatsii derzhavnoi polityky Ukrainy v haluzi okhorony zdorovia* [Hromadske political organization as a sub 'formulation and implementation of the state policy of Ukraine in the health protection of health] [in Ukrainian].

Liakhovchenko, L. A. (2011). *Derzhavne rehuliuвання finansuvannia zakladiv okhorony zdorovia v Ukraini* [State regulation of financial support for health protection in Ukraine] [in Ukrainian].

Martyniuk, O. I. (2006). *Rozvytok mizhhaluzevoi vzaiemodii u derzhavnomu upravlinni okhoronoiu zdorovia naseleńnia Ukrainy* [Development of intergovernmental relations with the sovereign management of health protection of the population of Ukraine] [in Ukrainian].

Nadiuk, Z. O. (2006). *Derzhavne upravlinnia yakistiu medychnoi dopomohy v systemi okhorony zdorovia Ukrainy* [Administration of Medical Assistance in the Health Protection System of Ukraine] [in Ukrainian].

Parashchych, I. M. (2010). *Derzhavni mekhanizmy zabezpechennia ta zakhystu prav patsiientiv v Ukraini: stan i tendentsii rozvytku* [State mechanisms for securing the protection of the rights of patients in Ukraine: country and development trends] [in Ukrainian].

Pitko, Ya. M. (2010). Rol derzhavnykh orhaniv upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia v mekhanizmi reformuvannia pervynnoi medyko-sanitarnoi dopomohy [The role of sovereign governing bodies and self-production in the mechanism of reforming the primary medical and sanitary assistance]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Lviv. rehion. in-t derzh. upr. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy. Lviv [in Ukrainian].

Radysh, Ya. F. (2003). Derzhavne upravlinnia okhoronoiu zdorovia v Ukraini: henezys ta tendentsii rozvytku [State management of health protection in Ukraine: the genesis of the development trend]. *Thesis* [in Ukrainian].

Rudyi, V. M. (2006). *Derzhavne rehuliuвання avtonomizatsii zakladiv okhorony zdorovia v Ukraini* [State regulation of the autonomy of health protection in Ukraine] [in Ukrainian].

Rynhach, N.O. (2010). Derzhavne upravlinnia okhoronoiu zdorovia yak skladovoiu systemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky [State management of health protection as a warehouse system and safety of national safety]. *Thesis* [in Ukrainian].

Shehedyn, Ya. Iu. (2018). Mekhanizmy realizatsii derzhavnoi polityky v haluzi medsestrynstva na rehionalnomu rivni [Mechanisms for the implementation of state policy in the field of nursing at the regional level]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy, Lviv. rehion. in-t derzh. upr. Lviv [in Ukrainian].

Shtohryn, O. P. (2017). Teoretychni osnovy derzhavnogo upravlinnia u sferi reproduktyvnoho zdorovia naseleńnia v konteksti prav liudyny [Theoretical foundations of sovereign governance in the sphere of reproductive health in the context of human rights]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy, Lviv. rehion. in-t derzh. upr. Lviv [in Ukrainian].

Terentieva, A.V. (2010). *Derzhavne upravlinnia medychnym zakhystom za umov nadzvychnykh sytuatsii pryrodnoho i tekhnogennoho kharakteru* [State management of a medical zahist for the minds of super-specific situations of natural and technogenic character] [in Ukrainian].

Torbias, O. M. (2012). *Orhanizatsiia diialnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia u sferi okhorony hromadskoho zdorovia* [Organization of the activity of organs of muscular self-production in the sphere of protection of community health] [in Ukrainian].

Ustymchuk, O. V. (2020). *Komunikatsiia u suchasnykh modeliakh derzhavnoho upravlinnia okhoronoiu zdorovia: orhanizatsiino-pravovi aspekty* [Communicating in the current models of sovereign management of health protection: organizational and legal aspects] [in Ukrainian].

Vasiuk, N. O. (2013). *Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia pidhotovkoiu kerivnykh kadriv dlia systemy okhorony zdorovia v Ukraini* [Mechanisms of state management of staff training for health protection systems in Ukraine] [in Ukrainian].

Vysotska, T. Ie. (2013). *Mekhanizm derzhavnoho upravlinnia okhoronoiu zdorovia pratsivnykiv tsyvilnoi aviatsii Ukrainy* [Mechanism of sovereign management of health protection of civil aviation of Ukraine] [in Ukrainian].

Zhylka, K. I. (2015). *Rozvytok mekhanizmu vzaiemodii z mizhnarodnyimi orhanizatsiiami u sferi derzhavnoho upravlinnia okhoronoiu zdorovia ditei* [Development of the mechanism of interaction with international organizations in the sphere of sovereign management of the health of children] [in Ukrainian].

Криничко Лілія

Кандидат медичних наук, здобувач
Державний університет «Житомирська політехніка»

Krynychko Lilia

Candidate of Medical Sciences, Applicant
Zhytomyr Polytechnic State University

Email: kebpuu_dom@ztu.edu.ua

Цитування: Криничко, Л. (2020). Проблеми системи охорони здоров'я та напрями їх вирішення: погляд науки та практики. *Аспекти публічного управління*, 8(6), 115–131. doi: 10.15421/1520111

Citation: Krynychko, L. (2020). Problemy systemy okhorony zdorovia ta napriamy yikh vyrishennia: pohliad nauky ta praktyky [Problems of the health care system and directions for their solution: a view of science and practice]. *Public administration aspects*, 8(6), 115–131. doi: 10.15421/1520111

Стаття надійшла / Article arrived: 18.11.2020

Схвалено до друку / Accepted: 24.12.2020